

HANDELINGEN

8:1-25

De vervolging in Jeruzalem, Filippus' werk
in Samaria en Simon de tovenaars

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/handelingen/8-1-25

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Vervolging verspreidt de gemeente	3 min	4
2	God schudt het comfortabele nest op	2 min	5
3	Saulus vervolgt, de apostelen blijven	4 min	6
4	Vluchten, begraven en vervolgen	2 min	8
5	Paulus' schaamte over zijn vervolging	4 min	10
6	Vergeving en de gevolgen van zonde	4 min	12
7	Stefanus bereidt Saulus' hart voor	2 min	14
8	Parallellen tussen Stefanus en Paulus	4 min	15
9	Stefanus prikkelt Saulus' geweten	2 min	17
10	Filippus' wonderbediening in Samaria	2 min	18
11	Het verschil tussen apostel en evangelist	2 min	19
12	Welke Filippus predikte in Samaria?	2 min	20
13	De stad en bevolking van Samaria	4 min	21
14	De schijnbare bekering van Simon	4 min	23

15	De Geest komt op de Samaritanen	5 min	25
16	Is handoplegging alleen apostolisch?	2 min	28
17	De apostelen erkennen de gemeente	4 min	29
18	Simon wil Gods kracht kopen	2 min	30
19	Simonie: kerkelijke ambten te koop	2 min	31
20	De commercialisering van het geloof	4 min	32
21	Gewetensbezwaren bij boekenverkoop	2 min	34
22	Gods gave is niet te koop	2 min	35
	Om verder te lezen		36

1

Vervolging verspreidt de gemeente

We kijken nu naar Handelingen, hoofdstuk 8. Dit hoofdstuk is gewijd aan de verrichtingen van een man die Filippus heet. Het begint met Saulus van Tarsus, die in het laatste deel van het boek Handelingen de eigenlijke hoofdfiguur zal zijn. Maar na een paar verzen over Saulus volgen we de activiteiten van Filippus. Het hoofdstuk bestaat uit drie delen. De eerste drie verzen geven ons een kort beeld van Saulus van Tarsus en van zijn vroege activiteiten als vervolger, voordat hij tot bekering kwam. De andere twee, veel langere gedeelten van hoofdstuk 8 gaan over Filippus. Het ene gedeelte gaat over zijn activiteiten in Samaria en het andere over zijn ontmoeting met de Ethiopische eunuch. Beide verhalen zijn heel belangrijk voor de verspreiding van het evangelie buiten de grenzen van het Joodse gebied.

Tot het moment waarop Stefanus werd gestenigd — en dat gebeurde aan het einde van ons vorige hoofdstuk, hoofdstuk 7, toen Stefanus als eerste christelijke martelaar ter dood werd gebracht — bevond de gemeente zich hoofdzakelijk in Jeruzalem. Dat wil niet zeggen dat er nergens anders gelovigen waren, want je kunt het geloof in Christus niet tot één stad beperken. Wanneer mensen daar eenmaal waren geweest, reisden ze verder en maakten ze waarschijnlijk elders bekeerlingen. Maar tot dit moment waren er buiten de gemeente in Jeruzalem geen erkende gemeenten.

Toen Stefanus werd gestenigd, brak er, zoals we zullen zien, in Jeruzalem een algemene vervolging uit. Die maakte het leven daar onaangenaam voor de christenen, en een groot aantal van hen vluchtte naar andere gebieden. Jezus had in Mattheüs, hoofdstuk 10, tegen Zijn discipelen gezegd:

Wanneer ze u in de ene stad vervolgen, vlucht dan naar de andere, want voorwaar, Ik zeg u: U zult uw rondgang door de steden van Israël niet geëindigd hebben, voordat de Zoon des mensen gekomen is.

MATTHEÛS 10:23

Dat is precies wat er gebeurde toen Stefanus werd gestenigd en er voor het eerst een algemene vervolging van de christenen als gemeenschap uitbrak. Ze vluchtten naar andere streken en evangeliseerden daar. In al die streken ontstonden gemeenten.

We zullen, vooral in het eerste verhaal over Filippus, zien dat de apostelen moesten nagaan wat daar gebeurde. De gemeente in Jeruzalem had namelijk geen zendelingen uitgezonden om deze gemeenten te stichten. Dit waren toevallige verschijnselen die zich als een vuur door droog struikgewas verspreidden. We lezen trouwens nergens dat de gemeente in Jeruzalem ooit zendelingen uitzond. Misschien moest God daarom wel vervolging brengen. Hij had tegen de apostelen gezegd:

Ga dan heen, onderwijs al de volken, hen dopend in de Naam van de Vader en van de Zoon en van de Heilige Geest, hun lerend alles wat Ik u geboden heb, in acht te nemen.

MATTHEÛS 28:19

Toch waren ze jaren na Pinksteren — of in elk geval een paar jaar daarna — nog steeds allemaal in Jeruzalem.

2

God schudt het comfortabele nest op

Heel mogelijk kwam dat doordat daar zo'n grote opwekking gaande was. Wie wil er nu niet blijven waar Gods heerlijkheid zo overvloedig zichtbaar is? Wie wil ergens anders heen wanneer er in de gemeente al die opwindende dingen gebeuren? Toch kun je zo tevreden zijn met en zo enthousiast raken over wat er plaatselijk gebeurt, dat je je comfortabele omgeving eigenlijk niet wilt verlaten.

Soms schudt God het nest op. Dat is de uitdrukking die Mozes in Deuteronomium gebruikte toen hij sprak over hoe God het nest opschudde toen Israël in Egypte was. Aanvankelijk hadden ze het daar goed, maar God schudde het nest op om ervoor te zorgen dat ze wilden vertrekken. Hij doelde op het feit dat God de omstandigheden onaangenaam maakte door middel van een nieuwe farao, die Jozef niet had gekend en die hen vervolgde en tot slaven maakte.

Het nest opschudden verwijst naar wat een arend doet wanneer de jongen de leeftijd hebben waarop ze zouden moeten vliegen, maar het nest niet willen verlaten. In het nest is het comfortabel. Om ze ertoe te bewegen te vliegen en het nest te verlaten, begint de moederarend de bodem van het nest uit elkaar te halen. Daardoor wijzen de scherpe uiteinden van de takjes omhoog in plaats van opzij. Het nest is dan niet langer met veren bekleed en zacht gemaakt. Er steken nu scherpe punten omhoog, zodat de jongen niet langer in het nest kunnen rusten. De moeder beseft dat het tijd is dat ze gaan vliegen, en dus schudt ze het nest op. Ze hebben geen andere keus dan het te verlaten en zich toe te vertrouwen aan de wind en de lucht.

Dat is wat God naar Zijn zeggen met Israël in Egypte deed. In de tijd van Jakob en tijdens de oorspronkelijke verhuizing vanuit Kanaän hadden ze het daar heel goed. Maar vervolgens maakte God de omstandigheden onaangenaam, zodat ze wilden vertrekken en naar Kanaän wilden teruggaan.

Dat is wat God met de gemeente in Jeruzalem doet. Ze hebben het daar heel comfortabel. De apostelen hebben zich natuurlijk voor de rechtbanken moeten verantwoorden, maar God heeft hen bevrijd en zelfs gevangenisdeuren voor hen

geopend. Wie zou er bezwaar tegen hebben zich in een situatie te bevinden waarin de gezagsdragers mondelinge dreigementen uiten, maar God hen altijd buiten werking stelt en laat zien dat Hij krachtig voor je aan het werk is? Dat is geweldig.

3

Saulus vervolgt, de apostelen blijven

Maar de vervolging zorgde ervoor dat christenen naar allerlei plaatsen vluchtten. Filippus was een van hen, en in dit hoofdstuk gaan we over zijn activiteiten lezen. Maar we beginnen met Saulus. Bijna aan het einde van hoofdstuk 7, in vers 58, lezen we over het moment waarop de leden van het Sanhedrin besloten Stefanus te stenigen. Ik weet niet eens zeker of ze daartoe besloten. Ze handelden impulsief. Ze waren zo beledigd en zo boos op hem dat ze als een menigte naar buiten stormden en hem stenigden tot hij dood was.

Mensen stenigen is inspannend werk. Je moet die zware stenen optillen. Je wilt jezelf niet in het zweet werken. God verhoede dat je ongemak zou ondervinden wanneer je iemand doodt. Dus moesten ze hun mantels uittrekken en die ergens neerleggen bij iemand die erop paste. De getuigen legden hun kleren neer aan de voeten van een jonge man die Saulus heette. Alles wat we hier weten, is dat hij een jonge man was. Hoe oud? Dat weten we niet. Het boek Handelingen zal zijn leven vanaf dit punt nog dertig jaar lang volgen. Toen hij aan het einde van zijn leven in de gevangenis zat, sprak hij over zichzelf als Paulus, de oude, toen hij aan Filemon schreef. Maar hij was waarschijnlijk niet ouder dan ongeveer zestig. Nu ik erover nadenk: dat is behoorlijk oud.

Het punt hier is dat hij een jonge man was, waarschijnlijk te jong om een zetel in het Sanhedrin toegewezen te krijgen. Dat was een rechtbank van de oudsten en de leiders van het volk. Maar hij was aan die rechtbank verbonden als protegé van Gamaliël, een van de leden die er zitting in hadden, en hij werd ongetwijfeld klaargestoomd om zelf een positie in die rechtbank te bekleden. Maar voordat het ooit zover kwam, denk ik, werd hij uiteindelijk christen. Toen stuurde het Sanhedrin mensen achter hem aan.

Maar hij was gewoon een jonge man die toekeek bij de steniging van Stefanus en ermee instemde. Dat is wat we zien in hoofdstuk 8, vers 1, waar we opnieuw over hem horen:

En Saulus stemde van harte in met zijn dood.

HANDELINGEN 8:1

Al snel werd hij actiever in zijn vijandigheid tegenover het christendom. Er staat:

In die tijd brak er een hevige vervolging uit tegen de gemeente in Jeruzalem, en iedereen werd verspreid over de streken van Judea en Samaria, behalve de apostelen.

De apostelen waren blijkbaar nodig om in een crisistijd in de gemeente alles bijeen te houden. Het was niet zo dat ze aarzelden om naar het zendingsveld te gaan, of zoiets. Maar ongetwijfeld had de moedergemeente, die in zekere zin het moederschap werd, iemand aan het roer nodig die rijp en bekwaam was. Daarom verlieten de apostelen Jeruzalem op dat moment niet. Later deden ze dat wel, maar misschien vonden ze dat een crisistijd daarvoor het verkeerde moment was.

Misschien herinnerden ze zich dat Jezus in Johannes hoofdstuk 10 had gezegd:

De huurling verlaat de schapen wanneer hij de wolf ziet aankomen. De goede Herder is bereid Zijn leven voor de schapen te geven, maar wie de wolf ziet komen en vlucht, is een huurling en niet de herder van de schapen.

JOHANNES 10:11-13

Ze vonden ongetwijfeld dat iedereen voor zijn eigen veiligheid vluchtte, en daar kunnen we hun geen verwijt van maken, maar zij moesten moediger zijn. Zij moesten in de gevarenzone blijven zolang daar een gemeente was, zolang er schapen waren die door de wolven bedreigd werden.

Ik weet niet of ze zo dachten. Er wordt niet uitgelegd waarom, maar de apostelen vormden een uitzondering op het algemene gegeven dat veel mensen voor hun veiligheid vluchtten. De apostelen zouden degenen zijn geweest op wie men het vooral

gemunt had, zoals we weten, want ze waren al een paar keer gearresteerd. Bij vervolging van de gemeente heeft men het in de loop van de geschiedenis vooral gemunt op de voorgangers, de bisschoppen en de leiders, meer dan op de gemiddelde kerkgangers. Zij zouden dus het doelwit van de vervolging zijn, maar ze bleven daar, oog in oog met het gevaar. Misschien vonden ze dat de gemeente die in Jeruzalem achterbleef hun moed en leiderschap nodig zou hebben.

4

Vluchten, begraven en vervolgen

Maar sommige voortreffelijke mensen vluchtten, onder wie Filippus, zoals we zullen zien. Hij was een van de zeven. Maar hij vertrok niet uit lafheid. Ik denk dat mensen eenvoudigweg moesten beslissen: leidt God mij ertoe om te blijven waar ik ben, of om in leven te blijven zodat ik later opnieuw kan prediken? Filippus was een van degenen die vluchtten. De apostelen deden dat niet.

Vers 2 zegt:

En godvrezende mannen droegen Stefanus samen naar het graf en bedreven grote rouw over hem.

HANDELINGEN 8:2

Dit moeten moedige mensen zijn geweest. Hier was een man die door de vervolging was gedood, en er was een algemene vervolging die mensen op de vlucht joeg. Toch gingen deze mannen eropuit en riskeerden ze hun leven om Stefanus een fatsoenlijke begrafenis te geven. Daarmee maakten ze zichzelf vermoedelijk tot doelwit. We lezen niet dat ze daarvoor gevangengenomen of gestraft werden.

En Saulus begon de gemeente te verwoesten: hij ging de huizen binnen, sleepte mannen en vrouwen mee en leverde hen over in de gevangenis.

HANDELINGEN 8:3

We zullen pas in hoofdstuk 9 weer over hem horen. In hoofdstuk 9, vers 1, wordt het verhaal van Saulus hervat en staat er:

Saulus nu, die tegen de discipelen van de Heere nog steeds brieft van dreiging en moord, ging naar de hogepriester toe en vroeg van hem brieven voor Damascus, gericht aan de synagogen, opdat, als hij er enigen zou vinden die van die Weg waren, zowel mannen als vrouwen, hij die geboeid naar Jeruzalem zou brengen.

HANDELINGEN 9:1-2

Omdat ze naar andere landen vluchtten, was Saulus zo vijandig dat hij er geen genoeg mee nam Jeruzalem van hen te ontdoen. Hij wilde hen achtervolgen naar de plaatsen waar ze naartoe gingen en hen geboeid naar Jeruzalem terugbrengen om berecht en gestraft te worden. Dit laat zien hoe groot zijn vijandigheid was.

5

Paulus' schaamte over zijn vervolging

Deze periode van zijn leven was voor hem natuurlijk, nadat hij christen was geworden, een bron van grote schaamte. Het lijkt erop dat Paulus, zoals hij later bekendstond, de schaamte en spijt hierover nooit echt te boven is gekomen. Ik zeg dat omdat hij in zijn brieven vaak tot zijn schaamte vermeldt dat hij de gemeente vervolgde. Zelfs in een van zijn allerlaatste brieven, die hij aan Timotheüs schreef, spreekt hij nog steeds over deze schaamte die hij droeg. De pastorale brieven, waaronder 1 Timotheüs, behoorden tot de laatste brieven die Paulus tegen het einde van zijn leven schreef.

Ik wil je een paar plaatsen laten zien waar hij hiernaar verwijst, voordat we verdergaan en over Filippus spreken. In 1 Korinthe 15 somt Paulus in deze context de mensen op die Jezus na Zijn opstanding uit de dood hebben gezien. Hij noemt ook zichzelf, als de laatste die Jezus na Zijn opstanding uit de dood heeft gezien. In 1 Korinthe 15:9 zegt hij:

Ik immers ben de minste van de apostelen — ik die het niet waard ben een apostel genoemd te worden, omdat ik de gemeente van God vervolgd heb.

1 KORINTHE 15:9

Hij kon niet begrijpen waarom God hem had gered, laat staan waarom Hij hem tot apostel had gemaakt. Als iemand dat voorrecht niet waard was, dan was hij het wel. Hij wist dat, omdat hij daarvoor een tijdlang in zo sterke mate een vijand van Christus was geweest.

In Galaten 1:13 zegt hij:

U hebt immers gehoord van mijn levenswandel, voorheen in het Jodendom, dat ik de gemeente van God uitermate fel vervolgde en die verwoestte;

GALATEN 1:13

Hij denkt er dus aan terug en herinnert zijn luisteraars eraan dat hij de gemeente had vervolgd.

Een ander geval waarin hij het noemt, staat in Filippenzen 3:6. Hier spreekt hij over de dingen die hem in zijn Joodse leven kenmerkten. Ooit was hij trots op die dingen, maar nu beschouwt hij ze als mest. Hij beschouwt ze als nog erger dan mest. Ooit beschouwde hij ze als winst. Nu beschouwt hij ze als een tekort, als verlies. Een van die dingen is dat hij ijverde voor het jodendom. Hij zegt in vers 6:

wat ijver betreft een vervolger van de gemeente, wat de rechtvaardigheid betreft die in de wet is, onberispelijk.

FILIPPENZEN 3:6

Hij noemt dat terloops in een opsomming van dingen waardoor hij zich in de Joodse godsdienst onderscheidde voordat hij werd behouden. Maar een paar verzen later zegt hij:

Maar wat voor mij winst was, dat heb ik om Christus' wil als schade beschouwd.

FILIPPENZEN 3:7

Hij zegt:

Ja, beslist, ik beschouw ook alles als schade vanwege de voortreffelijkheid van de kennis van Christus Jezus, mijn Heere, om Wie ik dat alles als schade ervaren heb. En ik beschouw het als vuiligheid, opdat ik Christus mag winnen,

FILIPPENZEN 3:8

Hij beschouwt ze als mest, als vuilnis. Dit waren dingen waarop hij trots was, zoals hoe ijverig hij voor God was. Maar wat was hij onwetend en misleid.

Dan zegt Paulus in 1 Timotheüs 1:13:

mij, die vroeger een godslasteraar was, een vervolger en een verdrukker. Maar mij is barmhartigheid bewezen, omdat ik het in onwetendheid gedaan heb, in ongeloof.

1 TIMOTHEÛS 1:13

Toen hij de gemeente vervolgde, dacht hij dat hij een zeer rechtvaardige Jood was. Maar hij zegt:

Ik was eigenlijk een godslasteraar, want ik lasterde Christus. Hij zegt:

Ik was een vervolger. Ik was brutaal.

Wat had hij een ander zelfbeeld toen hij terugkeek op die periode van zijn leven en op de dingen waarop hij zo trots was geweest.

6

Vergeving en de gevolgen van zonde

Wij zouden kunnen zeggen: „Maar hoort een christen daar niet overheen te komen? Als je eenmaal christen bent, moet je dan je hele leven met schaamte leven vanwege je vroegere zonden?” In zekere zin waarschijnlijk wel. In een andere zin beslist niet. Het is niet de bedoeling dat we schuldgevoel met ons meedragen. We zijn vergeven. De genade van God betekent dat we een nieuwe schepping in Christus zijn. We zijn vergeven.

Maar er is continuïteit tussen het oude en het nieuwe leven, in die zin dat we dezelfde persoon zijn. God heeft ons nieuw gemaakt, maar we hebben nog steeds ons verleden, en dat verleden achtervolgt ons vaak. Vaak hebben de dingen die we deden voordat we christen waren nog steeds juridische gevolgen in ons leven als christen. Iemand kan als christen de gevangenis ingaan voor dingen die hij deed voordat hij christen was. Iemand kan door zijn zonden ziekten oplopen, daarna christen worden en als christen

alsnog aan die ziekten sterven. Iemand kan in zonde kinderen verwekken voordat hij christen wordt. Wanneer hij christen is, heeft hij nog steeds kinderen die hij moet onderhouden. Dat alles heeft hij nog steeds.

De waarheid is dat niemand helemaal wegkomt met zijn zondige leven. Vergeven, ja. Uiteindelijk bevrijd van alles wat ermee samenhangt bij de opstanding, ja, of nadat we sterven en naar de hemel gaan. Maar in dit leven doen keuzes ertoe. Keuzes hebben gevolgen.

Hoe kon Paulus daar anders over denken wanneer hij terugkeek? Deze mensen, van wie hij nu hield als van zijn eigen broers en zussen, deze mensen voor wie hij zou sterven, de gemeente. En hij beseftte: „Er is een tijd geweest dat jullie doodsbang voor me waren. Ik joeg jullie de doodschrik aan. Jullie verstopten je onder jullie bed toen ik bij jullie binnenviel. Ik wilde jullie geboeid afvoeren, en als ik mijn zin had gekregen, had ik jullie laten doden.” Stel je voor dat je terugkijkt en zegt: „Zo dacht ik vroeger over deze mensen, mijn vrienden.”

Een mens hoort daar nooit op terug te kijken en te zeggen: „Dat stelde niets voor.” Dat stelde wel degelijk iets voor. Als je de zonden waarvoor je vergeven bent en waarvoor je geen schuld meer draagt niet langer serieus neemt, maar vergeet waar je vandaan bent gekomen, dan vergeet je nederig te zijn. Je vergeet gebroken te zijn. Je vergeet een juist zelfbeeld te hebben: „Ik ben een zondaar die door genade behouden is. Ik ben door genade een heilige, maar ik ben nog steeds iemand die verschrikkelijke dingen heeft gedaan. Eerlijk gezegd, wie had gedacht dat ik zulke dingen kon doen? Ik moet onthouden waartoe ik in staat ben, hoewel ik nooit van plan ben die dingen te herhalen. Ik moet onthouden waarvan de genade van God mij heeft bevrijd en wat ik zonder die genade zou zijn.”

Het is niet ongezonder om je oude zonden te blijven herinneren, zolang je de schuld ervan niet meer draagt. ‘Daarvoor heb ik vergeving gekregen, maar ik schaam me nog altijd wanneer ik eraan denk. Wat was dat afschuwelijk, en ik was degene die die dingen deed. Ik kan het nauwelijks geloven. Het verschilt zo sterk van hoe ik nu ben.’ Zo was Paulus later. Maar op dit punt is hij nog niet zover. Dat wil zeggen, hij schaamt

zich nog niet. Hij is nog altijd trots op wat hij doet. En daar laat dit verhaal hem op dit punt achter: hij vervolgt de gemeente hevig. Wanneer we bij zijn verhaal terugkomen, zal hij dat nog steeds doen. Maar kort daarna zullen we zijn bekering zien.

7

Stefanus bereidt Saulus' hart voor

Ondertussen gebeurt er iets anders met een andere man van God, Filippus. Filippus en Stefanus behoorden allebei tot de zeven die waren uitgekozen om in de gemeente van Jeruzalem het voedsel te verdelen. En we hebben gelezen over Stefanus en hoe God zijn bediening gebruikte. Zelfs zijn martelaarschap werd door God gebruikt. Trouwens, het bloed van martelaren is het zaad van de gemeente.

Je zult je herinneren dat Saul, toen hij Jezus ontmoette op de weg naar Damascus, onder andere door Jezus te horen kreeg:

En nadat wij allen op de grond gevallen waren, hoorde ik een stem tot mij spreken en in de Hebreeuwse taal zeggen: Saul, Saul, waarom vervolgt u Mij? Het is hard voor u de hielen tegen de prikkels te slaan.

HANDELINGEN 26:14

Wat Jezus zegt, is: 'Je hebt tegen de prikkels, tegen de ossenprikkels, geschopt. Ik heb je hart geprikkeld en jij verzet je daartegen. Je weet dat je verkeerd bezig bent. Je schopt ertegen. Het is moeilijk voor je. Het is niet goed voor je.'

Waardoor werd zijn hart geprikkeld? Hij gaf beslist niet veel blijk van een slecht geweten toen hij daarbuiten de gemeente vervolgde. Wat prikkelde zijn geweten vóór zijn bekering? Mijn vermoeden is dat Stefanus dat deed. Er is goede reden om te geloven dat Saul, omdat hij instemde met de dood van Stefanus en eraan medeplichtig was, in zekere zin naar voren moest stappen om Stefanus te vervangen.

Het is heel goed mogelijk dat Stefanus, als hij niet was gedood, de apostel voor de heidenen had kunnen zijn. Want hij redetwistte met de hellenisten. Hij versloeg hen in de discussie. Hij deed tekenen en wonderen. Hij had veel kenmerken die sterk overeenkwamen met die van een apostel. In het verslag van Lukas over de latere bediening van Paulus komen veel manieren naar voren waarop Paulus en Stefanus op elkaar leken. In zekere zin heeft Saul misschien onbedoeld, volgens Gods bedoeling, de taak van Stefanus overgenomen. Je had tenslotte ingestemd met zijn dood. Welnu, iemand moet het werk doen dat hij zou gaan doen. Jij bent aangenomen; jij bent aangesteld.

8

Parallellen tussen Stefanus en Paulus

Anders dan de meeste mensen over wie we in het boek Handelingen lezen, hadden bijvoorbeeld zowel Stefanus als Saul visioenen van Christus in de hemel. Stefanus zag Hem terwijl hij stierf en zei:

En hij zei: Zie, ik zie de hemelen geopend en de Zoon des mensen, staande aan de rechter hand van God.

HANDELINGEN 7:56

Saul zag Hem op de weg naar Damascus en werd bekeerd. Ze hadden allebei visioenen van de hemelse Christus.

We lezen niet dat Petrus die had. Petrus had een visioen van een laken dat werd neergelaten met dieren erin. Maar we lezen niet dat Petrus of Jakobus visioenen van Christus in de hemel had. Johannes had er wel een in het boek Openbaring, maar voor zover wij weten hadden de meeste apostelen die niet. Stefanus wel, en Saul ook.

Natuurlijk deden ze allebei tekenen en wonderen. Daarin waren ze niet uniek, maar het kwam nog steeds niet vaak voor dat iemand anders dan een apostel dat deed. Stefanus en Paulus, nadat Paulus was bekeerd, deden tekenen en wonderen. Ze gingen

ook allebei in discussie met ongelovigen en streden tegen hen voor het geloof. We zien vooral dat Paulus dit doet in Athene, in Handelingen hoofdstuk 17, en Stefanus in de Synagoge van de Vrijgelatenen in hoofdstuk 6.

Ze benadrukten kennelijk ook allebei het einde van het oude verbond. Paulus deed dat zeker in zijn prediking. Stefanus deed dat kennelijk ook. Daarvan wordt hij tenminste beschuldigd: dat hij predikte dat de oude wetten van Mozes afgeschaft zouden worden en dat de tempel verwoest zou worden. Misschien zagen ze allebei beter dan Petrus, Jakobus en Johannes dat op dat specifieke moment zagen, dat de tempel en het Joodse stelsel hadden afgedaan en spoedig vervangen zouden worden. Dat was waar Paulus de nadruk op legde. Dat lijkt ook te zijn waar Stefanus de nadruk op legde.

Ze hebben allebei meegemaakt dat ze gestenigd werden. Stefanus werd ter dood gestenigd. Paulus werd in Lystre gestenigd. Van geen van de andere apostelen weten we met zekerheid dat ze gestenigd zijn. Dit hadden Stefanus en Paulus gemeen. Het kan zelfs zo zijn dat Paulus werd doodgestenigd. Als dat zo is, werd hij uit de dood opgewekt. De mensen die hem stenigden, dachten dat hij dood was toen ze zijn ogenschijnlijk levenloze lichaam de stad uit sleepten. Misschien was hij inderdaad dood, maar dat weten we niet. Het enige wat we weten, is dat de discipelen om hem heen gingen staan, kennelijk om te bidden, waarna hij overeind kwam en terug de stad in liep. Maar beide mannen hebben meegemaakt dat ze gestenigd werden.

Ze hadden ook allebei conflicten met de hellenisten in Jeruzalem. De hellenisten in de Synagoge van de Vrijgelatenen discussieerden met Stefanus. Voor zover wij weten, kan Saul zelfs een van degenen zijn geweest die met hem discussieerden. Paulus had in hoofdstuk 9, waar we nog niet aan toe zijn gekomen, vers 29, eveneens conflicten met de hellenistische Joden in Jeruzalem. En natuurlijk werden ze allebei gearresteerd en stonden ze terecht voor het Sanhedrin.

In de meeste van deze opzichten zijn ze niet uniek. Veel van deze dingen overkwamen ook de andere apostelen, en sommige overkwamen daarnaast ook andere mensen. Maar deze specifieke opsomming omvat enkele dingen waarvan we niet weten dat iemand anders dan die twee ze heeft meegemaakt, zoals steniging of het visioen van Christus in de hemel. Omdat er op zoveel gebieden parallellen zijn, ga je je afvragen. Lukas vertelt het ons niet, en de Bijbel vertelt het ons niet, maar het is heel goed

mogelijk. Je vraagt je af of Jezus zegt: ‘Goed, Saul, jij hebt ingestemd met de dood van Stefanus. Ik had werk voor hem. Nu is het aan jou om dat te doen. Jij wordt de nieuwe Stefanus.’ Misschien. Ik zal het niet met zekerheid zeggen.

9

Stefanus prikkelt Saulus’ geweten

Maar Stefanus sterft natuurlijk als de eerste martelaar, en zelfs zijn dood heeft waarschijnlijk vrucht gedragen. Hij had een vruchtbare predikingsbediening en deed tekenen en wonderen, maar zijn dood kan heel goed veel te maken hebben gehad met Saul en met het feit dat zijn hart werd voorbereid. Toen Jezus Saul ontmoette, zei Hij:

Je schopt tegen de prikkels.

Je hart wordt geprikkeld. Je hart wordt aangespoord. Wat was dat?

We weten dat het indruk op hem maakte dat hij het gezicht van Stefanus zag als het gezicht van een engel. Het kon waarschijnlijk nauwelijks anders dan indruk op hem maken toen Stefanus zei:

En terwijl hij op de knieën viel, riep hij met luide stem: Heere, reken hun deze zonde niet toe! En toen hij dat gezegd had, ontsliep hij.

HANDELINGEN 7:60

Zelfs zijn preek was door en door Schriftuurlijk. Ik weet niet hoe iemand van het Sanhedrin niet onder de indruk kon zijn van de preek van Stefanus. Saul en de rest van de tegenstanders van het christendom moeten zich uit pure wilskracht en woede hebben verzet. Dat was blijkbaar wat Saul deed.

Zijn felle vervolging kan zelfs zijn manier zijn geweest om een gevoel dat hij misschien geen gelijk had te overcompenseren. Ik wil niet te psychologisch worden, want ik weet niets van psychologie, maar ik weet wel dat van sommige mensen wordt gedacht dat ze overcompenseren. De typische pestkop op het schoolplein compenseert zijn

werkelijke onzekerheid door te doen alsof hij niet onzeker is. Zo kan Saul geweest zijn. Hij voelde zich onzeker. Hij zag een man met een gezicht als dat van een engel sterven terwijl die zei: ‘Heere, reken hun deze zonde niet toe’, een man die een ongelooflijke preek had gehouden die niemand kon weerleggen, en die daarnaast veel andere argumenten had aangevoerd die niemand kon weerleggen. Het bracht hem zonder twijfel aan het wankelen. Zijn geweten spoorde hem aan. In plaats van zich daaraan over te geven, schopte hij ertegen. Hij lijkt te hebben overgecompenseerd door de vijandigste, agressiefste vervolger van de gemeente te zijn van alle Joden in die tijd. Hij bood zich vrijwillig aan voor taken waarbij hij naar andere landen ging om de gemeente te vervolgen. Voor zover we weten deed niemand anders dat.

10

Filippus’ wonderbediening in Samaria

Dit is Saul vóór zijn bekering. Maar een van de collega’s van Stefanus onder de zeven was Filippus. Over hem lezen we nu, te beginnen bij vers 4:

Zij dan die overal verspreid waren, trokken het land door en verkondigden het Woord. En Filippus daalde af naar de stad van Samaria en predikte hun Christus. En de menigten hielden zich eensgezind aan wat door Filippus gezegd werd, omdat zij luisterden en de tekenen zagen die hij deed. Want bij velen die onreine geesten hadden, gingen die er onder luid schreeuwen uit; en veel verlamden en kreupelen werden genezen. En er ontstond grote blijdschap in die stad.

HANDELINGEN 8:4-8

Even later lezen we dat degenen die hem geloofden ook werden gedoopt. We hebben hier dus bekeringen. Er worden wonderen verricht, niet alleen allerlei soorten genezingen, maar ook uitdrijvingen van demonen. Net als Stefanus is Filippus gezalfd voor een wonderbaarlijke bediening zoals de apostelen die hadden.

Ik heb vaak mensen ontmoet die zichzelf apostelen noemen. Als je je beweegt in de kringen waarin ik me de afgelopen vijftig jaar heb bewogen, kom je mensen tegen die denken dat ze apostelen zijn. Ik ben er altijd benieuwd naar waarom ze denken dat ze apostelen zijn. Meestal ben ik er tamelijk van overtuigd dat ze het niet zijn. Meestal zie ik geen enkel bewijs dat ze het zijn, maar ze lijken een groep mensen te hebben die hen volgt en denkt dat ze apostelen zijn.

Ik herinner me dat ik een tijdlang naar een gemeente in Oregon ging waar de voorganger door de gemeente als een apostel werd beschouwd. Ik lunchte met hem en zei: 'Waarom denk je dat je een apostel bent?' Ik was behoorlijk direct tegen hem. Ik zat in zijn gemeente, maar ik sprak elke week met hem af om samen te lunchen. Ik denk dat ik zijn kwelgeest was, want ik stelde hem altijd kritische vragen over dingen. Ik zei: 'Dus je bent een apostel. Waarom noem je jezelf een apostel?'

Hij zei: 'Ik doe een soort apostolisch werk.'

Ik zei: 'Wat is apostolisch werk?'

Hij zei: 'Er is een groep gemeenten die op mij rekent om te komen helpen en problemen op te lossen wanneer ze moeilijkheden hebben, een beetje zoals Paulus dat bij de gemeenten deed.'

Ik zei: 'Heeft niet ieder kerkgenootschap mensen die dat doen? Als er een probleem in een gemeente is, wordt de regionale toezichthouder erbij geroepen om iets te doen. Is dat een apostel?'

11

Het verschil tussen apostel en evangelist

Je wordt geen apostel door apostolisch werk te doen. Als dat wel zo was, dan zou Stefanus een apostel zijn geweest en Filippus zou een apostel zijn geweest. Geen van beiden was dat. Filippus wordt later de evangelist genoemd, en een evangelist is iets anders dan een apostel. Bedenk dat Paulus in Efeze, hoofdstuk 4, vers 11 zei:

En Hij heeft sommigen gegeven als apostelen, anderen als profeten, weer anderen als evangelisten en nog weer anderen als herders en leraars,

EFEZE 4:11

Een evangelist is geen apostel.

Maar als evangelist deed Filippus wat we apostolisch werk zouden kunnen noemen. Hij stichtte gemeenten, deed tekenen en wonderen en deed het soort dingen dat Petrus, Paulus en anderen deden. Maar hij wordt nergens als een apostel beschouwd, want je wordt geen apostel door je als een apostel te gedragen, net zoals je geen christen wordt door je als een christen te gedragen. Er moet nog iets anders een rol spelen.

Bij het apostelschap betekent het Griekse woord apostolos 'iemand die gezonden is'. Om apostel te worden, moet je dus gezonden worden. Je zegt niet zomaar: 'Ik doe hetzelfde soort dingen als een apostel, dus ik denk dat ik mezelf wel iemand zal noemen die gezonden is.' Hoe kun je iemand worden die gezonden is als niemand je heeft gezonden? Om een apostel van Christus te zijn, moet Christus je zenden. Als dat niet is gebeurd, maakt het mij niet uit wat je doet: je bent geen apostel. Maar Filippus, die hetzelfde soort dingen deed als een apostel, was door niemand gezonden. Hij was alleen maar vanwege de vervolging uit Jeruzalem gevlucht. Hij was geen gezant van de apostelen of van Christus, in elk geval niet op de specifieke manier waarop de apostelen dat waren. Maar hij was wel gezalfd om dat soort dingen te doen. We

kunnen zien dat iemand gedrag, een functie en een bediening kan hebben die apostolisch van aard zijn, maar dat maakt hem nog niet geschikt om apostel genoemd te worden. Filippus heeft dat ook nooit geprobeerd.

12

Welke Filippus predikte in Samaria?

Hoe weten we dat dit niet de apostel Filippus was? Er was een apostel die Filippus heette. Hij wordt in de lijst van de apostelen in hoofdstuk 1, vers 13 genoemd als iemand die in de bovenzaal was. Daarna horen we nooit meer dat die Filippus bij naam wordt genoemd. Hoe weten we dat dit niet die Filippus is? Daar zijn verschillende redenen voor. Eén reden is dat dit een van de mannen is die zich vanuit Jeruzalem verspreidden, terwijl ons wordt verteld dat de apostelen dat niet deden. Vers 1 zegt dat het grootste deel van de gemeente zich verspreidde, maar de apostelen gingen niet weg. Deze man wel. Hij was niet een van de apostelen.

Bovendien was de laatste Filippus over wie we in het boek Handelingen hoorden, een collega van Stefanus in de groep van zeven die de gemeente diende. Van alle personen met de naam Filippus over wie we lezen, staat hij in het verhaal het dichtst bij deze gebeurtenis. Verder lezen we aan het einde van dit verhaal dat deze Filippus zich in Caesarea vestigde. Later, in Handelingen, hoofdstuk 21, vers 8, lezen we dat Paulus en zijn metgezellen in Caesarea verbleven bij Filippus, die vier dochters had die profeteerden. In Handelingen, hoofdstuk 21, vers 8 staat:

En de volgende dag gingen Paulus en wij die bij hem waren, daarvandaan en kwamen in Caesarea. Wij gingen naar het huis van Filippus, de evangelist, die een van de zeven diakenen was, en bleven bij hem.

HANDELINGEN 21:8

Dat is deze Filippus.

Op dit punt was deze Filippus in Samaria aan het dienen. Daarna ging hij de woestijn in en diende hij de Ethiopische kamerling. Vervolgens trok hij verder naar Azote en uiteindelijk naar Caesarea. Dat is wat we in dit hoofdstuk lezen. Blijkbaar vestigde hij zich in Caesarea. Tientallen jaren later was hij daar nog steeds, toen Paulus en zijn metgezellen naar Caesarea kwamen en in zijn huis verbleven. Dit is niet de apostel Filippus. Dit is een van de zeven, zoals in hoofdstuk 21, vers 8 uitdrukkelijk over deze man wordt gezegd. Hij is geen apostel, maar hij doet dingen zoals apostelen doen. Hij is een evangelist, zoals hij later wordt genoemd.

13

De stad en bevolking van Samaria

Hij ging naar de stad Samaria. In de oudste handschriften staat: „de stad Samaria”. In sommige staat eenvoudigweg: „een stad in Samaria”. Als het ‘de stad Samaria’ is, bedenk dan dat de hoofdstad van het noordelijke koninkrijk Israël in het Oude Testament, totdat die in 722 voor Christus in handen van de Assyriërs viel, een stad was die Samaria heette. Die oude stad, de voormalige hoofdstad van het noordelijke koninkrijk Israël, was door Herodes de Grote omgedoopt tot Sebast of Sebastî. Dat was de naam van de stad die ooit de hoofdstad van het noordelijke koninkrijk was geweest en Samaria had geheten.

Wanneer er dus staat dat hij naar de stad Samaria ging, kan daarmee de stad bedoeld zijn die Samaria had geheten. In de tijd waarin deze apostelen leefden, was Samaria natuurlijk een gebied geworden. Het gebied tussen Galilea en Judea heette Samaria, en daar lagen veel steden. Jezus had in een van die steden gediend, een stad die Sichar heette, bij Sichem. Het kan zijn dat er stond wat sommige vertalingen weergeven als: ‘de voornaamste stad van Samaria’.

Dat zou betekenen dat het niet ging om de stad die Samaria heette, maar om de voornaamste stad in het gebied Samaria. Sommige geleerden denken daarom dat dit Sichem kan zijn geweest, een voorname stad in dat gebied. We weten het niet. Lukas vertelt ons niet precies welke stad het was door de naam te noemen die zij in zijn tijd droeg. Niettemin was het een belangrijke stad.

Het belangrijkste is dat die stad in Samaria lag, want tot op dat moment waren de Samaritanen nog niet bereikt door de Joden of door de Joodse gemeente. De Samaritanen werden niet als heidenen beschouwd. Ze waren halfbloeden. Hun voorouders hadden tot het noordelijke koninkrijk behoord, maar na de Assyrische verovering van het gebied waren ze met heidenen getrouwd. Dat hadden ze tegen die tijd al zevenhonderd jaar gedaan. Hun Joodse bloedlijn was daardoor sterk vermengd geraakt. De Joden beschouwden hen als halfbloeden, deels Joods en deels heidens, zowel wat hun bloedlijn als wat hun godsdienst betrof, want ze hadden de Joodse godsdienst veranderd. Ze hadden een alternatieve plaats van aanbidding op de berg Gerizim, enzovoort.

Hoewel ze deels heidens waren, beschouwden de Joden de Samaritanen niet als heidenen. Ze waren iets ergers. Heidenen aanbaden afgoden. Dat was aanstootgevend voor een Jood, maar wat verwachtte je anders van hen? Ze waren heidenen. Dat was hun godsdienst. Maar de Samaritanen waren deels Joods. Dat zij zich op deze manier met de heidenen hadden vermengd, was onvergeeflijk. Ze werden beschouwd als Joodse scheurmakers of ketters, als afvalligen. Daarom werden ze beschouwd als mensen die deels bij Israël hoorden, als een deel van de verloren schapen van Israël.

Door hun het evangelie te brengen, bracht Filippus vanuit het gezichtspunt van de meeste Joden weliswaar het evangelie aan een gehaat volk, maar niet aan mensen die als heidenen werden beschouwd. Dat werd later nog veel controversiëler, toen Petrus dat in hoofdstuk 10 deed. Maar we zien wel dat Filippus de grenzen doorbrak van de uitsluitend Joodse evangelisatie die al jaren in Jeruzalem plaatsvond. Hij richtte zich nu tot de Samaritanen. Later in het hoofdstuk zou hij zich richten tot een Ethiopiër die misschien een proseliet was. We weten het niet; daar staat niets over. Maar hij was nog altijd een man uit een ander land. Door Filippus en door anderen, al worden hun activiteiten niet echt nader genoemd, bracht het evangelie nu gemeentestichtingen op gang buiten Jeruzalem. En het gaat heel goed. Er worden wonderen gedaan. Grote aantallen mensen horen hem en geven gehoor aan zijn boodschap. Ze zijn eensgezind. Ze horen hem en reageren positief, worden van demonen bevrijd, en er is grote blijdschap in de stad. Dat is in veel passages in Handelingen een gevolg van bekering.

14

De schijnbare bekering van Simon

En een zeker man, van wie de naam Simon was, bedreef reeds hier voor in de stad toverij en deed het volk van Samaria verستeld staan, terwijl hij van zichzelf zei dat hij een groot man was. Allen, van klein tot groot, hingen hem aan en zeiden: Deze man is de grote kracht van God.

HANDELINGEN 8:9-10

Dat wil zeggen: voordat Filippus kwam, hadden ze allemaal naar deze man Simon geluisterd:

Deze man is de grote kracht van God.

En zij hingen hem aan, omdat hij hen lange tijd met toverijen verستeld had doen staan.

HANDELINGEN 8:11

Maar toen zij Filippus geloofden, die het evangelie van het Koninkrijk van God en van de Naam van Jezus Christus verkondigde, werden zij gedoopt, zowel mannen als vrouwen. En Simon geloofde zelf ook en nadat hij gedoopt was, bleef hij voortdurend bij Filippus; en toen hij de tekenen en grote krachten zag die er gebeurden, stond hij verستeld.

HANDELINGEN 8:12-13

Dit was een opmerkelijke bekering. Deze man was een bekende valse profeet, een tovenaار. De hele stad volgde hem en dacht dat hij de grote kracht van God was, belichaamd in een mens. Hij leek sterk op een valse messias. Volgens een van de kerkvaders beweerde Simon, die in latere geschriften van de kerk Simon Magus werd genoemd, dat hij het Woord van God was. Dat is natuurlijk de titel die christenen aan

Jezus toekennen. Hij leek op een valse messias, maar hij was onder de indruk. Hij stond versteld van de wonderen die Filippus deed. Blijkbaar konden de grote wonderen die Simon kon doen zich niet meten met de wonderen die Filippus in de Naam van Jezus kon doen.

En dus sloot hij zich bij de beweging aan. Hij liet zich dopen. Er staat dat hij geloofde, zich liet dopen en bij Filippus bleef. Hij vertoonde dus alle tekenen waarvan de Bijbel zegt dat ze kenmerkend zijn voor mensen die behouden worden en zich bekeren.

Deze man wordt, zoals ik al zei, later door de kerkvaders genoemd. Een van hen die dat doet, is Justinus de Martelaar, die toevallig uit Samaria afkomstig was. Justinus de Martelaar was volgens mij een heiden die zich in de tweede eeuw tot het christendom bekeerde, en hij was in de vroege kerk een apologet voor het christendom. Hij kwam zelf uit Samaria. Hij sprak over Simon Magus, die daar was, en over hoe hij in Samaria opkwam maar uiteindelijk naar Rome reisde.

Anderen, zoals Ireneüs en Hippolytus, die eveneens kerkvaders uit de tweede eeuw waren, spraken ook over Simon Magus. Er ontstonden zeer veel legenden over hem. Volgens één legende trad hij in Rome op voor Nero, en zaten Petrus en Paulus in het publiek. Ze baden tegen zijn optreden. Simon zweefde en vloog door de arena. Doordat zij baden, viel hij op de grond en brak hij een paar botten. Volgens één legende is dit de reden waarom Nero Petrus en Paulus doodde. Het verpestte zijn voorstelling.

Een andere legende over hem, die volgens mij van Hippolytus komt, zegt dat Simon tegen zijn volgelingen beweerde dat hij na drie dagen weer zou opstaan als ze hem levend begroeven. Dus groeven ze daadwerkelijk een kuil, legden hem erin en vulden die met aarde. En daar ligt hij tot op de dag van vandaag. Wie weet hoeveel van deze legenden over Simon een kern van waarheid bevatten? Maar we weten wel dat hij krachten had. De Bijbel bevestigt dat.

15

De Geest komt op de Samaritanen

We lezen ook dat hij zich blijkbaar bekeerde, maar dat is niet het laatste wat we over hem horen, want nu lezen we in vers 14:

Toen de apostelen die in Jeruzalem waren, hoorden dat Samaria het Woord van God aangenomen had, stuurden zij Petrus en Johannes naar hen toe, en toen die aangekomen waren, baden zij voor hen dat zij de Heilige Geest mochten ontvangen. (Want Hij was nog op niemand van hen gevallen, maar zij waren alleen gedoopt in de Naam van de Heere Jezus.) Toen legden zij hun de handen op en zij ontvingen de Heilige Geest.

HANDELINGEN 8:14-17

En toen Simon zag dat de Heilige Geest gegeven werd door middel van de handoplegging van de apostelen, bood hij hun geld aan, en zei: Geef ook mij deze macht, opdat eenieder wie ik de handen opleg, de Heilige Geest ontvangt.

HANDELINGEN 8:18-19

Maar Petrus zei tegen hem: Laat uw geld met u naar het verderf gaan, omdat u dacht dat Gods gave door geld verkregen wordt! U hebt part noch deel aan deze zaak, want uw hart is niet oprecht voor God. Bekeer u dan van deze slechtheid van u en bid God of deze gedachte van uw hart u misschien vergeven wordt. Want ik zie dat u zo bitter als gal bent en een kluwen ongerechtigheid.

HANDELINGEN 8:20-23

Maar Simon antwoordde en zei tegen hen: Bidt u voor mij tot de Heere, opdat mij niets overkomt van wat u gezegd hebt.

HANDELINGEN 8:24

Toen zij dan getuigd hadden van het Woord van de Heere en het gesproken hadden, keerden zij terug naar Jeruzalem en verkondigden het evangelie in veel dorpen van de Samaritanen.

HANDELINGEN 8:25

— dat wil zeggen Petrus en Johannes —

Filippus had veel succes gehad met zijn evangelisatiewerk, maar om de een of andere reden was de Heilige Geest op niemand gekomen. Betekent dit dat zij niet behouden waren? De Bijbel geeft immers aan dat wanneer mensen worden wedergeboren, de Heilige Geest in hen komt wonen. In vers 15 staat dat de apostelen naar hen toe kwamen om te bidden dat zij de Heilige Geest zouden ontvangen. Het klinkt alsof zij Hem nog niet hadden ontvangen, en dat roept vragen op over de echtheid van hun bekering. Maar het volgende vers maakt het heel duidelijk: de Heilige Geest was nog op niemand van hen gekomen. Misschien herinner je je wat ik zei toen we Handelingen hoofdstuk 1 bespraken. Vanaf het moment dat Jezus in Johannes 20:22 op de apostelen blies, hadden zij de Heilige Geest in zich. Jezus zei toen:

En nadat Hij dit gezegd had, blies Hij op hen en zei tegen hen: Ontvang de Heilige Geest.

JOHANNES 20:22

Maar 50 dagen later kwam de Geest op hen. Toen zij de Geest al bezaten, had Jezus tegen hen gezegd:

maar u zult de kracht van de Heilige Geest ontvangen, Die over u komen zal; en u zult Mijn getuigen zijn, zowel in Jeruzalem als in heel Judea en Samaria en tot aan het uiterste van de aarde.

HANDELINGEN 1:8

De uitdrukking „dat de Geest op je komt” is specifieke terminologie waarmee het gedoopt worden in de Geest en het ontvangen van kracht door de Geest worden aangeduid. Die terminologie werd in het Oude Testament gebruikt voor Simson, toen de Geest over hem kwam, voor de profeten, toen de Geest op hen kwam, en voor Gideon, toen de Geest op hem kwam. Wanneer de Geest op iemand kwam, betekende dit niet alleen dat Hij daar was. Het betekende dat Hij die persoon kracht gaf. Jezus zei tegen de discipelen:

Jullie zullen kracht ontvangen wanneer de Heilige Geest over jullie komt.

En dat deed Hij met Pinksteren. Hij kwam ook op anderen toen zij zich bekeerden.

In dit geval was Hij op geen van deze mensen gekomen. Toch wordt deze taal, dat de Geest op mensen komt, in die andere gevallen gebruikt voor de kracht van God die op hen komt. In hoofdstuk 10, vers 44, staat bijvoorbeeld over het huis van Cornelius:

Terwijl Petrus deze woorden nog sprak, viel de Heilige Geest op allen die het Woord hoorden.

HANDELINGEN 10:44

De Geest kwam dus op deze mensen terwijl er tot hen werd gepreekt, en Petrus spreekt daar later over in hoofdstuk 11. In Handelingen 11:15 zegt hij:

En toen ik begon te spreken, viel de Heilige Geest op hen, evenals op ons in het begin.

HANDELINGEN 11:15

Dat wil zeggen: zoals met Pinksteren. Dit was een krachtverlening door de Geest, de Geest die op hen kwam.

Dat was om de een of andere reden met geen van Filippus' bekeerlingen in Samaria gebeurd. Blijkbaar had hij hun niet de handen opgelegd en ook niet geprobeerd hun op deze manier de Heilige Geest mee te delen. Waarom niet?

16

Is handoplegging alleen apostolisch?

Eén theorie, die vaak wordt aangehangen door cessationisten die niet geloven dat de gaven van de Geest bestemd zijn voor enige tijd na de apostolische tijd, is dat alleen de apostelen mensen de handen konden opleggen zodat zij met de Heilige Geest vervuld werden. Daarom probeerde Filippus het niet en moesten de apostelen Petrus en Johannes naar hen toe komen om het te doen. Het argument luidt dan ook dat wij dit niet meer in de gemeente hebben, omdat de apostelen er niet meer zijn om dit te doen. Het was een bijzondere apostolische gave om door handoplegging de Heilige Geest mee te delen. Wij hebben hen niet meer, dus gebeurt dit niet meer, zeggen zij.

Maar zij zouden moeten zeggen dat het in hun gemeente niet gebeurt. Zeggen dat het helemaal niet meer gebeurt, betekent dat je het getuigenis ontkent van honderdduizenden christenen over de hele wereld die zeggen dat het nog steeds gebeurt zonder dat apostelen hun de handen opleggen.

De Bijbel ondersteunt niet het idee dat alleen de apostelen mensen de handen konden opleggen om hun de Heilige Geest mee te delen. Toen Saulus zich op de weg naar Damascus bekeerde, kwam Ananias, die geen apostel was, naar hem toe en legde hem de handen op. Hij werd vervuld met de Heilige Geest, zijn blindheid verdween en de schubben vielen van zijn ogen. Dat zullen we in hoofdstuk 9 zien. Maar zonder zelf een apostel te zijn, legde Ananias Paulus de handen op, waarna Paulus met de Heilige Geest werd vervuld. Het is duidelijk dat dit niet uitsluitend een apostolische gave is.

Waarom moesten de apostelen er bij deze gelegenheid dan bij worden geroepen? Waarom deed Filippus dit niet? Hij doopte hen. Als zij bekeerd waren, moet ik aannemen dat de Heilige Geest in hen was komen wonen. Maar ons wordt verteld dat Hij nog niet op hen was gekomen. Daarvoor moest er nog iets anders gebeuren, namelijk de handoplegging door Petrus en Johannes.

Er staat dat Jeruzalem hoorde dat Samaria het Woord van God had aangenomen, en daarom stuurden ze Petrus en Johannes naar hen toe. Wat dachten ze? Waarom deden ze dat? Filippus redde zich toch prima?

17

De apostelen erkennen de gemeente

Je moet beseffen dat dit een heel nieuw verschijnsel was. Voor het eerst in de geschiedenis van de gemeente ontstond er buiten Jeruzalem een gemeente. Ze moeten zich hebben afgevraagd: „Maakt dit deel uit van onze beweging, of is dit iets anders?” Als iemand een grote gemeente verlaat, zijn eigen beweging begint en die begint te groeien, zouden de mensen van de gemeente die hij heeft verlaten kunnen zeggen: „Is dit een vertakking van ons? Is dit een dochtergemeente, of begint hier een opstandige sekte die zich tegen ons verzet? We moeten dit onderzoeken om te weten of we er iets goeds over kunnen zeggen of niet. Er is iets gebeurd. Wij hebben hen niet gestuurd. Wij hebben dit niet tot stand gebracht. Wij wisten niet dat dit zou gebeuren. Maar als wij dit willen aanbevelen en het als een dochtergemeente van de gemeente in Jeruzalem willen erkennen, moeten we te weten komen wat het is.”

Ze hoorden berichten over wonderen, bekeringen en dat soort dingen. Maar om een gemeente buiten Jeruzalem erkend te krijgen als deel van dezelfde beweging, in plaats van als een rivaliserende beweging, gingen de apostelen op onderzoek uit. Blijkbaar hechtten ze er hun goedkeuring aan. Door mensen de handen op te leggen, lieten ze zien dat ze met hen verbonden waren. Zo worden ook mensen de handen opgelegd wanneer ze worden bevestigd voor een bediening of worden uitgezonden als zendelingen. Handoplegging was een manier om te zeggen: „Wij zijn verbonden. Wij horen bij elkaar. Wij zijn jullie partners. We erkennen jullie in zekere zin als een verlengstuk van onze eigen handen en inspanningen.”

Dat de apostelen daarheen kwamen, was dus niet zozeer noodzakelijk om de Heilige Geest op hen te laten komen. Het was veeleer noodzakelijk om vast te stellen of deze gemeente wel of niet als gemeente aanvaardbaar was. Ze moest door de apostelen worden goedgekeurd.

We zien dat Petrus en Johannes hierna naar andere steden in Samaria gingen. Misschien onderzochten ze daar andere plekken waar iets soortgelijks was uitgebroken. We weten dat Petrus later naar Caesarea en andere plaatsen ging. Waarom ging hij daarheen? Het evangelie was daar al verkondigd. Filippus de

evangelist woonde er zelfs. Maar het lijkt erop dat de apostelen, in elk geval in de begintijd, toen er nog een hanteerbaar aantal nieuwe dochtergemeenten ontstond, moesten gaan kijken: is dit een dochtergemeente, of is dit een of andere rivaliserende sektebeweging? Dat weet je pas als je het onderzoekt. Door hun de handen op te leggen, zeiden ze: „Wij zijn partners. We erkennen dit als het echte werk.”

Ik denk dat Filippus wist dat hij dezelfde verschijnselen zag als eerder in Jeruzalem. Toch zou er twijfel over de legitimiteit van zijn beweging blijven bestaan totdat de apostelen ernaar hadden gekeken. Als opzieners van de wereldwijde gemeente moesten zij zeggen: „Goed, wij erkennen dit.” Ik denk dus dat hij hun waarschijnlijk een bericht stuurde: „Er gebeurt hier bij ons in Samaria iets. Stuur een paar mannen hierheen om het te onderzoeken.” En ik denk dat hij niet de moeite nam hun de handen op te leggen, omdat hij dat aan de apostelen wilde overlaten, als zij hun goedkeuring aan wat daar gebeurde zouden geven. Dat is mijn vermoeden. Misschien was er een andere reden. Ik ken geen andere reden die hiervoor geopperd kan worden, maar er zou een reden kunnen zijn waarvan ik nog nooit gehoord heb. Ik vermoed dat dit aan de hand was en dat Filippus daarom niet eerder hierin optrad.

18

Simon wil Gods kracht kopen

Maar wat we zien, is dat er blijkbaar iets zichtbaars gebeurde toen de Geest op deze mensen kwam. Simon de tovenaars kon namelijk zien dat de Heilige Geest gegeven werd door de handoplegging van de apostelen. Er wordt ons niet verteld wat er gebeurde. De kans is groot dat hetzelfde gebeurde als in andere opgetekende gevallen, waarin ze in talen spraken. Bij de mensen in Efeze, in Handelingen 19, spraken ze volgens mij in talen en profeteerden ze.

Er deden zich verschijnselen voor die diepe indruk maakten op Simon, een man die tijdens zijn eigen loopbaan als magiër behoorlijk verbazingwekkende dingen tot stand had zien komen. Iets maakte echt indruk op hem: „Dat is een truc die ik graag aan mijn verzameling trucs zou toevoegen. Ik zou die graag aan mijn optreden toevoegen.” Het was alsof hij naar een goochelwinkel ging en zei: „Ik wil die truc kopen en aan mijn

voorstelling toevoegen.” Hij kwam naar Petrus toe en zei: „Jij hebt hier iets goeds in handen. Hoeveel moet ik je betalen om het vermogen te krijgen om te doen wat jij daar doet?”

Petrus zei:

Maar Petrus zei tegen hem: Laat uw geld met u naar het verderf gaan, omdat u dacht dat Gods gave door geld verkregen wordt! U hebt part noch deel aan deze zaak, want uw hart is niet oprecht voor God. Bekeer u dan van deze slechtheid van u en bid God of deze gedachte van uw hart u misschien vergeven wordt. Want ik zie dat u zo bitter als gal bent en een kluwen ongerechtigheid.

HANDELINGEN 8:20-23

Dat kan niet.

19

Simonie: kerkelijke ambten te koop

Er is een term die in de kerkgeschiedenis gangbaar is geworden: simonie. Deze term verwees naar praktijken die eeuwen later in de kerk voorkwamen, toen het een bevoorrechte positie was om bisschop of priester te zijn. Dit was nadat de vervolgingen door de bekering van Constantijn tot een einde waren gekomen en de kerk in het Romeinse Rijk een bevoorrechte organisatie was geworden in plaats van een vervolgte organisatie. De leiders in de kerk werden goedbetaalde, gerieflijk levende en gerespecteerde functionarissen.

Net zoals mensen personen op hoge posities omkopen om banen bij de overheid of iets dergelijks te krijgen, bestond er een neiging om bisschoppen te betalen zodat zij hen tot priester zouden benoemen, of om een kardinaal te betalen zodat hij hen tot bisschop zou benoemen. Toen het bekleden van een kerkelijk ambt iets bevoorrechts werd in plaats van iets waardoor je een doelwit voor vervolging werd, werden kerkelijke ambten op grote schaal verkocht. Het kopen van kerkelijke ambten of

bedieningsposities werd simonie genoemd, en die benaming was op dit verhaal gebaseerd. Ze is gebaseerd op Simon Magus. De praktijk is naar hem genoemd, omdat hij een bediening als die van Petrus wilde hebben, maar er niet het hart voor had. Hij had er niet de geestelijke gezindheid voor. Hij wilde die bediening kopen.

Op dezelfde manier waren er later in de kerkgeschiedenis veel mensen die ambten en bedieningen in de kerk hadden, maar geen christenen waren. Ze hadden geen hart voor God. Ze hadden hun positie verkregen door ervoor te betalen. Die hele praktijk werd simonie genoemd. Ze werd door veel hervormers veroordeeld.

20

De commercialisering van het geloof

De gave van God kan niet met geld worden gekocht. Nogmaals, naarmate de kerk geïnstitutionaliseerd is geraakt, is ze in zekere mate ook gecommmercialiseerd geraakt. Je kunt christelijke producten kopen, waaronder veel van wat Keith Green „Jezusrommel” noemde. Als je tegenwoordig naar een christelijke boekhandel gaat, vind je bijna geen boeken meer. Het is voornamelijk Jezusrommel: pennen met leuzen over Jezus erop en koffiemokken met leuzen over Jezus erop.

Ik zeg niet dat je geen koffiemok met een Bijbeltekst erop zou moeten hebben, maar laten we eerlijk zijn: iemand verdient gewoon veel geld aan christelijke consumenten. Een koffiemok met een Bijbeltekst erop is niet beter of slechter om koffie uit te drinken dan een andere koffiemok, en hetzelfde geldt voor een pen om mee te schrijven. Het is gewoon een manier om te zeggen: ‘Die christenen, daar kunnen we spullen aan verkopen, want zij hebben liever iets met een religieuze leus erop: religieuze armbanden, religieuze sieraden en dat soort dingen.’ Ik probeer niemand een slecht gevoel te geven als hij religieuze sieraden heeft. Ik zeg alleen dat de fabrikanten van het christendom een commerciële bedrijfstak hebben gemaakt.

Zelf heb ik er zelfs een beetje moeite mee om christelijke boeken te verkopen, maar als het goede boeken zijn, hebben die tenminste iets waardevols te bieden. Ik vind niet dat mensen het Woord van God zouden moeten verkopen als dat niet nodig is. Maar tegenwoordig zul je, denk ik, geen uitgever vinden die gratis Bijbels uit geeft, tenzij ze

die naar Rusland, China of zo'n land sturen. Je moet ze dus zo ongeveer wel kopen van mensen die ze uitgeven om ze te verkopen. Ik vind het niet erg ervoor te betalen, want voor mij zijn ze dat waard. Maar soms heb ik gewetensbezwaren tegen de verkoop van christelijke spullen, omdat de gave van God gratis is. Die mag niet worden verkocht of gekocht. Die mag niet met geld worden aangeschaft.

Dit ligt een beetje anders, omdat Simon met geld een bediening en een geestelijke gave probeerde te kopen. Dat is niet helemaal hetzelfde als producten kopen. Jezus zei tenslotte tegen Zijn discipelen:

Genees zieken, reinig melaatsen, wek doden op, drijf demonen uit. U hebt het voor niets ontvangen, geef het voor niets.

MATTHEÛS 10:8

Maar Hij heeft het over hun geestelijke gaven en de boodschap die hun gegeven is. Ze hebben die gratis gekregen en moeten die gratis doorgeven.

Maar ik geef toe dat mensen die een koffiemok met een tekst uit de Schrift erop verkopen, kosten hebben gemaakt om die koffiemokken te produceren. Ze hebben die niet gratis gekregen. Ze hebben ervoor betaald en maken er winst op door ze weer te verkopen. Als je het christendom dan toch gaat commercialiseren, zou je kunnen zeggen dat dit niet hetzelfde is als een bediening. Het is niet verkeerd om producten te verkopen. Er is tenslotte niets mis met de verkoop van wereldlijke mokken. Als een christen een gewoon, niet-christelijk bedrijf heeft dat mokken vervaardigt, waarbij het hem vijftig cent kost om mokken te maken en hij ze voor twee dollar verkoopt, dan is dat gewoon zakendoen. En er is niets mis met een christelijke onderneming.

Het wordt anders wanneer je christelijke leuzen op dingen zet om ze te verkopen aan mensen die er anders geen belangstelling voor zouden hebben, omdat je munt slaat uit hun religieuze ijver, of wat het dan ook is. Ik zeg niet dat dit per se kwaad is. Het heeft mij gewoon altijd tegengestaan. Niemand hoeft zich te storen aan dezelfde dingen waaraan ik mij stoer. Maar wanneer je van het christendom, de christelijke boodschap of de bediening een bedrijf begint te maken, zie ik niet in hoe dat geen hellend vlak kan zijn dat leidt tot het idee dat de gave van God op de een of andere manier handelswaar is.

21

Gewetensbezwaren bij boekenverkoop

Hoe dan ook, simonie heeft eigenlijk betrekking op het kopen van kerkelijke ambten met geld. Maar in zekere zin baart iedereen die van de christelijke beweging een bedrijf heeft gemaakt mij enige zorgen. En dat zeg ik als iemand die zelf enkele boeken heeft laten uitgeven door een christelijke uitgever.

Toen ik mijn eerste boek schreef en Thomas Nelson ermee instemde het uit te geven, begon ik te denken: 'Hoe gaat dit in zijn werk? Deze mensen gaan het verkopen.' Ik was op dat moment ongeveer vijfendertig jaar actief in de bediening en had nog nooit iets verkocht, omdat ik dat niet wilde, want ik ben ertegen. Ik moest het voor mezelf wel rechtvaardigen dat ik hun toestond het uit te geven, omdat ik wist dat zij het zouden verkopen. Ik dacht: 'Ik zal het niet verkopen. Ik zal exemplaren van hen kopen en die weggeven, net zoals ik al het andere weggeef. Zij mogen het verkopen. Ik wil dat de boodschap naar buiten komt. Als zij het gaan verkopen en de boodschap op die manier naar buiten komt, zal ik hun dat laten doen, zolang ik het zelf maar niet doe.'

Sommige mensen zeggen dat dit alleen maar een manier is om iets voor jezelf goed te praten. Maar ik moest bedenken hoe ik mijn boeken kon laten uitgeven en bij mensen terecht kon laten komen, terwijl ik toch bezwaar bleef maken tegen die hele commerciële onderneming eromheen. Sommigen zouden dat als een compromis van mijn kant kunnen beschouwen. Ik heb mij er gewoon mee verzoend. Ik verkoop ze niet zelf. Daarom kun je mijn boeken niet via mijn website kopen. Je ziet er wel een afbeelding van, maar als je erop klikt, kom je op christianbook.com terecht en kun je het daar kopen. Ik ga het niet verkopen.

Mensen vragen: 'Neem je een doos boeken mee wanneer je ergens komt spreken, zodat we een tafel kunnen neerzetten?' Nooit. Ik ga niet ergens spreken terwijl mijn vrouw aan een tafel boeken verkoopt. Daar heb ik gewoon gewetensbezwaren tegen. Voor een deel komt dat door de hele houding die Petrus hier onder woorden bracht:

22

Gods gave is niet te koop

Laat je geld samen met jou verloren gaan als je denkt dat de gave van God voor geld verkocht of gekocht kan worden.

Maar ik zeg dat niet om iemand anders te veroordelen. Ik zeg het alleen omdat ik mijn eigen geweten heb. Anderen kunnen het misschien wel, maar ik kan het niet. Ik heb wel het gevoel dat ik misschien een beetje extreem ben, wellicht extremer dan nodig is. Maar aan de andere kant is de kerk ook in de verkeerde richting tot uitersten gegaan, zoals we maar al te goed weten.

Wanneer bepaalde televisie-evangelisten tijdens hun bediening op een bepaalde plaats in hotels verblijven die tienduizend dollar per nacht kosten, zoals gedocumenteerd is, hoe betalen ze dat dan? Ze troggelen mensen dat geld af. Bij hen wordt de gave van God niet gratis uitgedeeld, niet helemaal. Dat baart me dus zorgen. Het baart me zorgen dat mensen het christendom, het evangelie of het Woord van God zien als iets wat op de een of andere manier als koopwaar aan de man gebracht kan worden.

Petrus is hierdoor geschokt. Je kunt zien dat Petrus hem zeer scherp toespreekt:

Je geld—

Feitelijk staat er in sommige parafrasen van verzen in het Nieuwe Testament:

Loop naar de hel, jij en je geld.

Blijkbaar begreep Simon dat. Hij zei:

Maar Simon antwoordde en zei tegen hen: Bidt u voor mij tot de Heere, opdat mij niets overkomt van wat u gezegd hebt.

HANDELINGEN 8:24

Petrus zei:

Bekeer u dan van deze slechtheid van u en bid God of deze gedachte van uw hart u misschien vergeven wordt.

HANDELINGEN 8:22

wat goed is om te weten. Zelfs iemand die de Heilige Geest probeerde te kopen en verkopen, had de Heilige Geest blijkbaar niet gelasterd, al zou je dat misschien wel zo kunnen noemen. Mogelijk kon het hem vergeven worden.

Simon zegt:

Bid jij voor mij dat de dingen die je hebt gezegd mij niet zullen overkomen.

Dat zijn de laatste opgetekende woorden van Simon en het laatste opgetekende stukje van het gesprek tussen die twee mannen. Daarmee sluiten we het eerste verhaal over Filippus af. Het andere verhaal beslaat de rest van het hoofdstuk, maar dat zullen we een andere keer moeten behandelen.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Mattheüs 10:23
- Mattheüs 28:19
- Handelingen 8:1
- Johannes 10:11-13
- Handelingen 8:2
- Handelingen 8:3
- Handelingen 9:1-2
- 1 Korinthe 15:9
- Galaten 1:13
- Filippenzen 3:6
- Filippenzen 3:7
- Filippenzen 3:8

- 1 Timotheüs 1:13
- Handelingen 26:14
- Handelingen 7:56
- Handelingen 7:60
- Handelingen 8:4-8
- Efeze 4:11
- Handelingen 21:8
- Handelingen 8:9-10
- Handelingen 8:11
- Handelingen 8:12-13
- Handelingen 8:14-17
- Handelingen 8:18-19
- Handelingen 8:20-23
- Handelingen 8:24
- Handelingen 8:25
- Johannes 20:22
- Handelingen 1:8
- Handelingen 10:44
- Handelingen 11:15
- Mattheüs 10:8
- Handelingen 8:22

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.